

НАЦИОНАЛНА АСОЦИАЦИЯ НА ФИРМИ ЗА ТЪРГОВСКА СИГУРНОСТ И ОХРАНА

1404 София, ж.к. „Гоце Делчев“ № 53 Е, вх. Б/8
e-mail: office@naftso.org

www.naftso.org

тел./факс: 9525614
GSM: 0888 477454

А П Е Л

към публичните институции в Република България

Националната асоциация на фирми за търговска сигурност и охрана (НАФТСО) винаги е защитавала разбирането за ефективно използване на публичните средства в обществените поръчки за охрана. Частните охранителни фирми са не само доставчик на услуги, но и част от превантивната система за противодействие на престъпността. Охранителните услуги следва да бъдат предоставяни от компетентен, квалифициран и справедливо възнаграден охранителен персонал, от компании, които са доказали професионализъм и възможности в дейността си, коректност към собствените служители, клиентите и държавата.

Членовете на НАФТСО многократно са призовавали възложителите на обществени поръчки за охрана да залагат коректно в документацията изисквания и показатели за качество на предлаганите услуги, да не допускат избора на доставчик на охранителни услуги да бъде опорочаван, да не стимулират „сивия“ дял и нездравословната конкуренция в охранителната дейност.

Надпреварата за най-ниска цена на охранителните услуги следва да бъде разглеждана не само в контекста на вредата за собствената сигурност и негативното отражение върху публичния образ на съответните възложители и/или частни охранителни компании, но също така - по отношение липсата на ефективност при изразходването на средства на българските данъкоплатци и увеличаване на риска за сигурността на обществото и на гражданите.

През месец юли 2012 г. Управителният съвет на НАФТСО при Обръщение към възложителите на обществени поръчки за охрана и към контролните органи, в което за пореден път извести за тревожни тенденции в провежданите процедури. Документът беше изпратен до максимален брой възложители на обществени поръчки и до всички публични институции. И какво от това? Отзвукът беше слаб; промени последваха, но не в положителна посока.

Изминалата половин година показва актуалността на Обръщението, безхабериято на още повече възложители на обществени поръчки за охрана и задълбочаването на негативните тенденции, отразени в документа. **Положителни промени, обаче, няма.**

Критерият „най-ниска цена“ все повече е единственото основание, върху което се основава изборът на изпълнител, докато качеството на охранителните услуги и

тяхната специфика се игнорират. А критерият „икономически най-изгодна оферта” (*все по-рядко срещан, за съжаление*), в болшинството случаи се опорочава с отложено или разсрочено плащане (*противно на икономическата логика и на европейска директива*) и/или други показатели за време.

Все повече възложители на обществени поръчки за охрана създават предпоставки за нарушаване на трудово-осигурителното законодателство и други нормативни актове от страна на изпълнителите, както и за увеличаване на „сивия” сектор в частния охранителен бизнес.

За сетен път поясняваме, че критерият „най-ниска цена” при обществени поръчки за физическа охрана е неприемлив и той не би следвало да се допуска, особено по отношение на обекти от критичната инфраструктура.

В резултат на съществуващата практика (*скарана с нормалната икономическа и житейска логика*) се получава ожесточена конкуренция и автодъмпинг, заставлящи коректните кандидати за участие в процедури за обществени поръчки за охрана (*които все още не са се отказали*)¹ да представят много свити ценови предложения за сметка на качеството на услугата, работните условия, компетенциите и уменията на персонала. Не се отчита, че при всички договори за охрана, свързани с човешки фактор, той трябва да бъде назначен на основен трудов договор (*съгласно Закона за частната охранителна дейност*), с произтичащите от това задължения за стриктно спазване на трудово-осигурителното законодателство. Разходите за охранителите са определящи и са около 80% - 90% от себестойността на услугата.

Увеличават се рисковете за възложителя, изпълнителя (*респ. застрахователя*) и трети лица, както и опасните ситуации за охранителите. Ефектът върху пазара на охранителните услуги е вреден и контрапродуктивен; губи не само бизнесът, но и обществото. Но кой го е грижа?!

През 2012 г. и началото на 2013 г. констатираме опасни за обществото практики в сферата на обществените поръчки за охрана, които обезсмислят все повече самото им провеждане:

- Възложители на обществени поръчки масово спестяват от сигурност за рискови обекти и дейности във време на повишаване на рисковете и нарастване на престъпността. Болшинството търсят да осигурят преди всичко максимална отговорност на възможно най-ниска цена, а на договорите с частни охранителни фирми започна да се гледа като на евтин застрахователен продукт.
- Имитацията на охрана за обекти от критичната инфраструктура, в резултат на обществени поръчки, е безспорен факт. Подценява се необходимостта от добър анализ на заплахите и достоверна степен за оценка на риска. Липсват унифицирани минимални изисквания за подбор и показатели за оценка на доставчиците на охранителни услуги, което позволява изборът (*недалновидно, по указание свише или по субективни съображения*) да бъде диктуван от критерия за най-ниската цена, но не и от качеството на услугите и професионализма в дейността.

¹ Много авторитетни, доказали се на пазара и с възможности частни охранителни компании не участват в процедури за обществени поръчки.

- Обекти от значение за националната сигурност все по-често се „охраняват“ от безскрупулни фирми, които нарушават не само правилата в добросъвестната търговска практика, но и законодателството на Република България. И никой не ги спира.
- Появиха се нови възможности за манипулиране на обществените поръчки и за корупция след множеството промени в Закона за обществените поръчки през последните две години. Това се отнася до процедурите с публична покана и до специалните обществени поръчки. Липсата на предварителен контрол върху документацията, при които се определя кой и как да изразходва някакъв бюджетен ресурс, както и ограничаването на възможностите за обжалване на заложените порочни изисквания, критерии за подбор и показатели за оценка, развихриха осезаемо лошите практики. Сигналите няма кой да ги чуе или никой не реагира, скрит зад някакви правила и/или съображения.
- Възможността от 2011 г. публични институции, организации и дружества да получават лиценз за частна охранителна дейност води, без съмнение, към заобикаляне на Закона за обществените поръчки и до затъмнение при изразходването на бюджетни средства за охрана.

НАФТСО отново апелира към публичните институции и възложители:

- ✓ Да се ограничи използването на критерия „най-ниска цена“ при обществени поръчки за охрана с човешки фактор и този критерий да бъде изключван по отношение охраната на обекти от критичната инфраструктура. Говорим за устойчиви и социално отговорни обществени поръчки.²
- ✓ В документацията за процедурите да се обявява бюджет за търсената услуга (*а не да се спекулира с прогнозна цена*) и да се включват изисквания (*а не само попълване на декларации*), които да гарантират справедливо възнаграждение за охранителите³ и спазване от изпълнителите на трудово-осигурителното законодателство.
- ✓ Да не се спекулира с правото за изискване на сертификати по различни международни стандарти, които стават все повече и повече.⁴ Който иска кандидатите да бъдат сертифицирани по определени стандарти, нека първо да покаже собствената си сертификация, защото има и стандарти, съответствието на които при охраната е споделена отговорност (*достатъчен е примерът със здравословните и безопасни условия на труд*). Стандартите са доброволни, те могат да бъдат голям плюс за кандидата, но не и задължителен критерий за подбор.

² Възложителите на обществени поръчки за охрана могат да ползват два полезни документа на НАФТСО: „Препоръки при избор на доставчик на охранителни услуги“ и „Рамкови и ограничителни правила в процедури по ЗОП за физическа охрана“.

³ Виж примерна справка за процентното разпределение на икономически показатели, формиращи минимален праг на фонд работна заплата на охранителите за 2013 г. на интернет страницата на асоциацията.

⁴ Последната обществената поръчка на „БДЖ - Пътнически превози“ ЕООД от м. декември м. г. е показателна, макар и не само с това изискване.

- ✓ Отложеното или разсрочено плащане, практикувано и диктувано най-вече от публични институции, следва най-после да бъде преустановено⁵. То не само ощетява бизнеса и обществото, но противоречи на Директива 2011/7/ЕС, която трябва да бъде транспонирана в националното законодателство до 16 март т. г. Порочно е възложителите на обществени поръчки да включват отложеното или разсрочено плащане като показател при оценка на офертите, което се превърна в масова практика.

Управителният съвет на НАФТСО изразява тревогата на коректните субекти в охранителната дейност от огромното множество случаи на неефективно изразходване на публични средства поради порочни моменти в документацията за обществени поръчки в сферата на охраната и/или при провеждането на съответните процедури.

- Никой не реагира на решение на възложител (*СБАЛАГ „Майчин дом“ ЕАД*), който класира на първо място кандидат, защото е предложил 101% отговорност за покриване на щета.
- Никой не забелязва, че при обществените поръчки с публична покана по Глава 8а от ЗОП (*популярни като малки обществени поръчки*), където е заложен критерий „икономически най-изгодна оферта“, оценяващите офертите имат възможност (*за разлика от времето преди 2012 г.*) да сравняват цените на кандидатите едновременно с или преди техните технически предложения.
- Никой не спира поделенията на Националния осигурителен институт, на Агенция „Пътна инфраструктура“, както и тези на Националната агенция по приходите да стимулират „сивия“ сектор с критерия „най-ниска цена“; смее ли някой да обжалва?! Същото се отнася за министерството на икономиката, енергетиката и туризма, министерството на отбраната, министерството на финансите, министерството на труда и социалната политика, министерството на физическото възпитание и спорта, болшинството общини и много други публични институции и организации.
- Никой не намира за нелогично изискването на лечебно заведение (*Многопрофилната болница за активно лечение в Хасково*) за застраховка на имущество и граждани с минимален лимит 2 млн. евро и 1 млн. евро за всяка щета при прогнозна стойност на поръчката в размер на 60 000 лева.
- На никого не правят впечатление спечелените обществени поръчки за физическа охрана с цени за охранител на месец под или малко над 400 лева. Такива цени са не само под себестойността на услугата, но дори не покриват фонд „Работна заплата“, при спазване на законодателството⁶. Има също действащи договори за охрана с цена на услугата под 300 и дори под 200 лева месечно за един охранител.
- Никой не спира ВиК дружествата, лечебните и учебните заведения, Булгартрансгаз, Националната електрическа компания, министерството на отбраната и др.

⁵ За това призоваваме още от 2009 година и накрая ще поставим проблема на европейско ниво.

⁶ За сравнение - Справка на НАФТСО за икономическите показатели, формиращи минимален праг на Фонд „Работна заплата“ при МРЗ на охранителите.

възложители на обществени поръчки да залагат на критерия „най-ниска цена” при процедури за охрана на обекти от критичната инфраструктура.

- Никой не попречи на „Български пощи” ЕАД да обявят специална обществена поръчка *(за пръв път в практиката на дружеството)* и да поканят само една охранителна компания, с която да сключат договор за 48 млн. лева, както и на „ЧЕЗ Разпределение България” АД да проведе процедура на договаряне без обявление с мотива да не бъдат нарушени „авторски или други права на интелектуална собственост” на избраната предварително охранителна фирма.
- Обществените поръчки за охрана, обявявани от министерството на отбраната и Националната електрическа компания, са емблематични за неефективно изразходване на милиони левове публични средства, за слабости в документацията и при провеждането на процедури по ЗОП, включително за охраната на Площадка АЕЦ Белене, където при критерий „най-ниска цена” парадоксално не печели кандидатът с най-ниската предложена цена *(възложителят използва грешна методика в ущърб на заявения свой интерес и на бюджета на държавата)*.

НАФТСО за пореден път призовава възложителите на обществени поръчки за охрана да оценяват професионално рисковете за собствената си сигурност, да не стимулират надпреварата за най-ниска цена на охранителните услуги и нечестната конкуренция, за да сведат до минимум потенциалните заплахи и неприятните изненади.

Отново апелираме изпълнителната власт и контролните органи да предприемат своевременни и адекватни мерки за ограничаване на негативните тенденции и опасните за обществото практики при прилагането на Закона за обществените поръчки в сферата на охраната.

Очакваме законодателят да не въвежда повече промени, които само усложняват посочения закон и улесняват порочните практики.

Въпросът за ефективното и икономично използване на публичните ресурси в сферата на безопасността става все по-актуален, сигурността - все по-необходима, а спазването на правилата - все по-важно.

Експерти от членовете на НАФТСО са на разположение за диалог и консултации.

София, 23.01.2013 г.

Управителен съвет на НАФТСО

Забележка: Настоящият документ е приет след съгласуване с членовете на НАФТСО